

DOI: 10.33270/03233201.121
УДК 159.96:343

Телефонна залежність у юнацькому віці: особливості впливу на розвиток особистості

СМІЛЯНЕЦЬ Тетяна*

головний інспектор відділу організації соціальної роботи управління соціально-психологічної роботи Департаменту кадрового забезпечення
Національної поліції України
м. Київ, Україна
ORCID: <https://orcid.org/0009-0006-3748-4995>

Анотація. Взаємозв'язок людини з інформаційними платформами, мережами, технічними засобами, мобільним зв'язком позначається на всіх сферах життя людини, одночасно розширюючи можливості розвитку, черпання ресурсу, а також створюючи додаткові бар'єри й небезпеки. Стрімкий прогрес інформаційних технологій та активізація застосовування їх як у професійній сфері, так і в повсякденному житті актуалізує низку питань, що постають перед юнацтвом і пов'язані, зокрема, з виникненням нового виду поведінкової адикції – телефонної залежності. Залежність у юнацькому віці може виникати під впливом різних чинників, серед яких найпоширенішими є наркотики, алкоголь, тютюн, комп'ютерні ігри, соціальні мережі й мобільні пристрої. Мета публікації – висвітлити проблеми мобільної залежності в юнацькому віці, її вплив на ментальне та фізичне здоров'я, стосунки й особистісний розвиток юнаків. Юнаки та дівчата перебувають у періоді активного фізичного, емоційного та соціального розвитку, що посилює їхню вразливість до ризикової поведінки й формування залежностей. Наслідки залежності в цьому віці можуть бути надзвичайно серйозними і позначаються на всіх сферах життя. Фізичні наслідки можуть охоплювати проблеми зі здоров'ям, погіршення фізичної форми й залежність від речовин, з-поміж психологічних наслідків переважають зниження самооцінки, проблеми зі стимуляцією та розвитком, емоційні та психічні проблеми, а також зниження рівня навчальних досягнень. Залежність у юнацькому віці також може мати негативний вплив на соціальні відносини й інтеграцію в суспільство. Молоді люди, що страждають від залежності, втрачають інтерес до навчання, друзів і нормальні стосунки з родиною, а також часто потрапляють у конфлікти із законом. У статті здійснено спробу виявити й дослідити фактори ризику та захисні фактори, що впливають на розвиток залежності, а також розробити ефективні стратегії їх попередження та інтервенції. Мобільні пристрої надають безліч можливостей і зручностей, таких як швидкий доступ до інформації, соціальні мережі, онлайн ігри та комунікація. Однак надмірне використання цих пристроїв може призвести до втрати контролю, зниження рівня навчальних досягнень, проблем зі сном, соціальної ізоляції та психологічних проблем.

Ключові слова: адикція; залежність; толерантність; тривожність; вразливість; девіантна поведінка

Історія статті:

Отримано: 17.01.2023
Переглянуто: 23.03.2023
Прийнято: 20.04.2023

Рекомендоване посилання:

Смілянець Т. Телефонна залежність у юнацькому віці: особливості впливу на розвиток особистості. *Юридична психологія*. 2023. № 1 (32). С. 121–127. doi: 10.33270/03233201.121.

*Відповідальний автор

© Смілянець Т., 2023

Вступ

Останніми роками відбувається телефонізація всіх сфер суспільного життя. Телефони є необхідним атрибутом у школах, офісах медичних установ, стали незамінними в побуті, адже із зовнішнім світом комунікацію кожен здійснює через гаджети. Соціальна культура стає дедалі залежнішою від цієї технології, тож закономірно, що в людей виникають проблеми внаслідок того, що вони забагато часу проводять за екраном телефону. Телефони стали надзвичайно популярними в колі юнацтва, у більшості країн з приводу цього використовують термін «залежність» від телефонів. Залежність – це набута гостра потреба здійснювати будь-які дії або вживати речовини, а телефонна залежність – термін, який застосовують переважно щодо людей, які зловживають використанням телефону. Залежність є ширшим поняттям, аніж телефонна залежність (Suknatska, 2019).

Одним з атрибутів сучасності є стрімке поширення нових інформаційних технологій. Інформатизація всіх сфер суспільного життя зумовила збільшення кількості користувачів сучасних технологій, поширення телефонних, телевізійних, комп'ютерних мереж, одна з яких інтернет (Usenko, 2022). Кожне покоління населення на планеті має нові захоплення, пристрасті, розваги, тож страждає від певного виду залежності. Сучасне юнацтво не може уявити своє життя без телефону. Це призводить до «звикання», визначає тренд на певні культурні, соціальні цінності, формує сприйняття, саме тому й виникає залежність від гаджета (Shevchenko, 2019). Завдяки телефону молодь має можливість не втрачати зв'язок із близькими та рідними, які живуть на відстані, він надає можливість дізнаватися будь-що і будь-де, з телефоном можна швидко знайти або придбати потрібні одяг, книгу, фільм, музику, дізнатися чимало корисного. Пошук нового справді нескінченний, але загрожує інформаційним перевантаженням (Holovanova, 2016).

Матеріали та методи

Мета публікації – висвітлити проблеми мобільної залежності в юнацькому віці, її вплив на ментальне та фізичне здоров'я, стосунки й особистісний розвиток юнаків.

Методологію дослідження становить комплекс загальнонаукових методів і фахових підходів. Аналіз, узагальнення, порівняння тощо використано для виокремлення сутнісних характеристик явищ залежності загалом і телефонної залежності зокрема, адикції та адитивної поведінки. Системний підхід зумовив формування цілісної та комплексної оцінки наукових напрацювань за напрямом здійснюваного дослідження, а контент-аналіз допоміг окреслити найвагоміший внесок

дослідників і перспективність практичного застосування їхніх висновків і пропозицій.

Сучасні технології здатні здійснювати сильний вплив на свідомість і підсвідомість юнаків та юнок (це соціально-демографічна група, відокремлена на основі сукупності вікових характеристик й особливостей соціального стану. Відповідно до вікової класифікації Всесвітньої організації охорони здоров'я, віковий період юнаків та юнок 17–21 рік). Згідно з даними дослідження, проведеного 2011 року в США, серед опитаних 500 студентів 73 % не змогли б навчатися без використання технологій, а 38 % повідомили, що не можуть провести більше ніж 10 хв без свого смартфона. Залежна молода людина, з одного боку, не має сформованого вміння долати складні стресові ситуації, володіти своїми емоціями, конструктивно розв'язувати проблеми, взаємодіяти з дорослими та знаходити компроміс, з другого боку – вона може цілодобово переживати будь-який стрес і докладати всіх зусиль, якщо це потрібно для реалізації залежної поведінки (Yatsenko, & Serhgiienko, 2021). Юнаки та юнки повсякчас балансують у прагненні домінувати під впливом жорсткості відстоювання власних інтересів і невизнання з боку оточення, що спричиняє постійне загострення конфліктів. Занурення в «інші світи» використовує молода людина як ілюзорний спосіб вирішення конфліктів у реальному житті. Залежна особистість віддає перевагу уникненню проблем як головному способу їх подолання. Людина не може жити без своєї пристрасті, вона є центром її життя, замінюючи все і всіх – справжні емоції, враження, друзів. Юнаки становлять особливу групу користувачів телефонами.

Результати й обговорення

На думку психологів, в умовах сьогодення в юнацтва істотно зросли потреби в самоствердженні, самовизначенні, самореалізації, натомість емоційно-вольова сфера та саморегуляція ще не сформовані, а отже, вони легше стають адиктами та схильні до адиктивної поведінки (адикція – це непереборний (компульсивний) потяг до вживання певної природної або штучної речовини (нікотин, алкоголь, наркотики, телефон, інтернет тощо), що супроводжується тенденцією до збільшення доз, підвищенням толерантності та формуванням синдрому відміни; нав'язливе бажання виконувати певну діяльність). Адиктивна поведінка – це поведінка, зумовлена бажанням людини «втєкти» від реального життя шляхом зміни стану своєї свідомості (Kiselova, 2019).

Учені, досліджуючи явище телефонної залежності в юнацтва, визначають такі симптоматичні чинники:

1. Активне, подеколи агресивне небажання відволіктися від роботи в телефоні навіть на нетривалий проміжок часу.

2. Відчуття розпачу та роздратування в разі зовнішнього відволікання від телефону.

3. Неспроможність спланувати час закінчення роботи в телефоні.

4. Ігнорування домашніх справ, навчання, обов'язків, важливих особистих і ділових зустрічей на період зайнятості в телефоні.

5. Нехтування власним здоров'ям, скорочення періоду сну через проведення часу в телефоні.

6. Нехтування особистою гігієною та готовність задовольнятися випадковою, одноманітною та неякісною їжею.

7. Відчуття емоційного підйому під час використання телефону.

8. Скарги близьких на те, що людина забагато часу проводить у телефоні.

Процес узалежнення можуть спричиняти біологічні, психологічні та соціальні фактори. Можна виокремити два основні чинники виникнення та умови формування телефонної залежності: об'єктивні (кібернетичні) – умови і фактори, пов'язані з властивостями кіберпростору; суб'єктивні (індивідуально-психологічні) – пов'язані з демографічними характеристиками й особистісними властивостями користувачів телефонів. Більшість іноземних дослідників вважають термін «адикція» синонімом залежності, адиктивну поведінку – відповідником залежної поведінки.

Залежна поведінка є досить поширеним явищем, вона стала предметом наукового дослідження окремої науки – адиктології. Адикції вивчають у межах ще кількох наук, серед яких психологія, соціологія, медицина. На початку ХХІ ст. на межі цих наук і сформувалася адиктологія – наука про залежності. Це мультидисциплінарна наука, яка системно та комплексно вивчає всі форми й типи адиктивної поведінки, їх механізми, профілактику, лікування та реабілітацію. Сфера її основних інтересів охоплює проблематику залежних (адиктивних) форм поведінки як психологічного, так і психопатологічного рівнів.

Адиктивна поведінка – одна із форм девіантної поведінки зі сформованим прагненням до відмежування від реальності за допомогою вживання певних речовин або постійною фіксацією уваги на певних видах діяльності з метою розвитку й підтримання інтенсивних емоцій.

Вирізняють два основні види адиктивної поведінки: хімічна (від наркотичних засобів або алкоголю) та нехімічні (психологічні, поведінкові).

3-поміж чинників, що призводять до формування адиктивної поведінки, слід виокремити такі:

- 1) біологічні (генетика);
- 2) психологічні (акцентуації, психопатії тощо);
- 3) потребово-мотиваційна сфера (прагнення до самоствердження);
- 4) соціальні (дисфункційна сім'я, референтна група).

У юнацькому віці вибудовується нова ієрархія системи життєвих цінностей. Ці особливості виявляються в поведінці, розвитку вольових рис особистості й самоконтролі поведінки. Поведінкова (несубстанціональна, психологічна) адикція вирізняється нав'язливою схильністю до певної діяльності, а також нездатністю або слабкою здатністю самостійно її припинити. Найчастіше виникає через прагнення людини втекти від реальності й потрапити до штучно створеного ілюзорного світу. Водночас змінюються стосунки в середовищі однолітків, виникають замкнуті осередки молодіжної субкультури, вплив яких є визначальною причиною вибору юнаками моделі поведінки. Адиктивний стан від звички відрізняється саме силою потреби, неможливістю займатися якою-небудь іншою справою до задоволення бажання, постійними думками про об'єкт залежності, неусвідомлюваним вчиненням якихось дій для досягнення мети. Адикції можуть стосуватися будь-чого – від їжі й до гаджетів, виникати в людей різних віку, статусу, статі (Stulika, & Nediello, 2022).

Слід зазначити, що є певні види поведінки, які не містять безпосередньої, явної загрози суспільству, проте мають негативні наслідки для людини й соціуму загалом. До таких належить телефонна залежність: людина, яка проводить більшість часу за екраном телефону, не заважає і не загрожує іншим. Водночас вона поступово втрачає важливі соціальні контакти, перестає повноцінно виконувати соціальні функції, деградує як особистість. Залежною поведінкою слід вважати різновид девіантної поведінки (девіантна поведінка – це поведінка індивіда або групи, яка не відповідає загальноприйнятим нормам, унаслідок чого відбувається порушення цих норм), їй притаманні нездолання підпорядкованість власних інтересів інтересам іншої особистості або групи, надмірне і тривале фіксування уваги на певних видах діяльності або предметах, що стають надцінними, зниження або порушення здатності контролювати захоплення, а також неможливість бути самостійним і вільним у виборі поведінки. У структурі кожної залежності можна виокремити ознаки посилення толерантності, забування альтернативних інтересів, продовження залежної поведінки (Aharkova, 2017).

В електронному словнику медичних термінів поняття «телефонна залежність» потлумачено так: це стан людини, за якого телефон стає предметом культу, людина несвідомо робить дзвінок заради самого дзвінка, не усвідомлюючи власних дій або не спроможна пояснити їх причин.

Закордонні дослідники стверджують, що залежність виникає насамперед не від розмов по телефону, а від різноманітних можливостей, якими наділений мобільний телефон: інтернет, ігри, знайомства тощо.

Такого психічного розладу, як телефонна залежність, у науці не виокремлюють. Залежність від мобільного телефону, згідно з МКБ-10, належить до розладів зрілої особистості, де є адиктивна поведінка, що передбачає нехімічну залежність від певного фактора, у цьому випадку – мобільного телефону, коли за недостатньої емоційно-вольової регуляції людина діє під впливом власних бажань.

Британські вчені визначають три психологічні типи власників мобільних телефонів:

1) кіборги – вважають телефон невід'ємною частиною себе, без якого не зможуть жити як без життєво важливого органа;

2) протезовані – жити без мобільного телефону можуть, але відчувають від цього дискомфорт;

3) незалежні – для них телефон є лише засобом спілкування за необхідності.

Адикційна поведінка має виражений аутодеструктивний характер, оскільки неминуче руйнує організм й особистість. Адиктивна поведінка розвивається як суб'єктивна фіксація на тому, що людина вважає для себе безпечним і заспокоїливим. Болісні події життя в особи, що не мають ні сил, ні вміння долати складнощі, породжують нестерпну спрагу до миттєвого їх усунення або негайного щастя (Harkavets, 2022).

У другому випадку адиктивна поведінка – це одне з відхилень у поведінці особистості, що пов'язане зі зловживанням чимось або кимось з метою саморегуляції або адаптації.

Базовими критеріями адиктивності в юнацькому віці є такі:

1. Довільність і ситуативність вибору агента залежності. Ним може стати будь-яке джерело, що сприяє «полегшенню», тимчасовій ейфорії та витісненню життєвих проблем (невдач, конфліктів, самотності тощо).

2. Соціально-психологічна обумовленість адиктивної поведінки. Адиктивна поведінка не є наслідком спадкової схильності, а є результатом втечі від розв'язання складних соціальних проблем, стресових ситуацій, життєвих перешкод, невдач за допомогою досвіду поведінки соціального оточення, порад близьких людей, біофармакологічних компенсаторів, обмеження або звуження свідомості на одному із джерел залежності (Shmatok, 2022).

3. Деформація особистісного сенсу та зниження потенціалів професійно-особистісної самореалізації розвиваються внаслідок дисонансу в мотиваційно-цільовій сфері. Ослаблення волі й самостійності в оцінюванні та подоланні професійно-особистісних проблем з подальшим розвитком інфантилізму.

4. Нормативність/ненормативність адикцій, яку визначають соціоетнічними цінностями, традиціями.

5. Амбівалентність. Людина, що прагне бути в тонусі, мати піднесений настрій, успіхи, само-

задоволення, зазнає впливу процесів психосоматичної деформації, психотравматизації, погіршення здоров'я.

6. Адиктивність виявляється у формі стійких стереотипів, таких, які складно корегувати, згубних звичок, уподобань, що вимагають психотерапевтичного втручання (Hlavinska, 2022).

7. Висока соціально-психологічна і психофізіологічна «вартість» адикцій. Адиктивна поведінка супроводжується непродуктивними витратами особистого життєвого часу, енергії, матеріальних витрат і здоров'я близьких людей.

8. Орієнтованість на задоволення емоційно-соматичних і гедоністичних відчуттів поєднується із втратою емпатичного й інтимно-дружнього ставлення до інших людей. Формування адикції на тлі переживання напруженості, емоційного болю, почуття самотності, безпорадності тощо. Придушення та витіснення адикцій природних життєво значущих потреб у їжі, руху, сні, любові тощо (Rushchenko, Serdiuk, & Vitsko, 2011).

9. Суб'єктивне переживання у формі непереборного потягу до об'єкта адикції, неможливості існування без нього.

Слід урахувати і психологічні чинники, тобто риси характеру людини, які мають значний вплив на розвиток цього виду адикції: підвищена вразливість, тривожність, схильність до депресії, низька самооцінка, самокритичність, низький рівень стресостійкості, нездатність конструктивно вирішувати конфлікти, відмежування від проблем, невміння висловлювати думку тощо. Особами, які схильні до залежності, стають і юнаки, і дівчата, які не вміють будувати стосунки з однолітками та протилежною статтю, складно адаптуються в колективі (Balieva, 2022).

Групу ризику для розвитку залежності становлять особи віком від 17 до 21 року. Сучасна молодь з роботою телефону ознайомлюється переважно ще в садочку, школі, зрідка – уже в університеті. Майже всі вони проходять стадію природної захопленості та зацікавленості, і певна частина переходить у категорію інтернет-залежних (Ostapchuk, 2022). Це спричиняє низка факторів: активне поширення телефонів, просте підключення до інтернет мережі, швидкість пошуку інформації, діджиталізація (Melnyk, & Tertychna, 2022).

Слід розрізняти залежність і звичку. Хоча надмірна звичка переходить у залежність, вона є позитивним процесом адаптації індивіда до навколишнього середовища. Залежність – набута гостра потреба здійснювати будь-які дії або вживати речовини, а звичка – особлива форма поведінки людини, яка виявляється в схильності до повторення однотипних дій у схожих ситуаціях (Mahdysiuk, & Prytko, 2020).

Телефонна залежність – різновид психічної залежності, що поширюється в Україні протягом останніх двадцяти років. Деякі вчені вважають, що це найвищий вияв нормального захоплення

людини (Khrystuk, 2014). Вони вважають, що до залежності схильні лише ті, хто вже має комунікативні проблеми та складнощі. На нашу думку, будь-яка залежність – це хвороба. Сутність проблеми полягає в нездатності людей, передусім дітей та юнацтва, захистити своє психічне здоров'я від стороннього впливу. Її поширення спричиняє соціальну небезпеку, тому доцільно розглянути її найтипівіші форми, фактори ризику й негативні наслідки вияву для особистості юнаків (Kaliuha, 2022).

Якісні зміни пізнавальних процесів, розвиток інтелекту спричиняють появу потреби осмислення/переосмислення навколишнього світу та власного «Я». Нерідко такі зміни набувають патологічних ознак. У поведінці юнаків і дівчат спостерігаються значні ускладнення в процесі адаптації до навколишнього середовища, що є однією з причин формування стійкої залежності. Поширеними формами залежної поведінки, яка властива представникам обох статей підліткового та юнацького віку, є шкідливі звички (Harkavets, 2020).

Пояснюючи сутність будь-якої психологічної залежності, слід керуватися природним прагненням людини до духовного комфорту та її невміння подолати складнощі на шляху до бажаного (Kobylnik, 2022). До основних факторів поширення шкідливих звичок серед молоді належать:

- 1) формування залежності в молодшому віці (період шкільного навчання);
- 2) пасивне проведення відпочинку;
- 3) байдуже ставлення до власного здоров'я, негативне – до спорту та фізичної культури;
- 4) низький рівень доходів сім'ї;
- 5) примітивність світогляду.

Дослідники виокремлюють типові особистісні риси юнаків і дівчат із будь-якими формами залежної поведінки, зокрема це: високий рівень особистісної тривожності, комплекс неповно цінності, схильність уникати відповідальності за власні вчинки (Shvyrova, & Stulika, 2022); низька толерантність до повсякденних складнощів, поверхнева соціалізація, схильність до звинувачування інших, уникнення відповідальності, стереотипність, повторюваність поведінки. Поява та закріплення будь-якої залежності в юнаків і дівчат пов'язана з компенсацією негативного образу фізичного «Я». Тобто індивіда захищають лише такі знання про реальний світ, які глибоко й діалектично висвітлюють зміст соціального буття людини. Це, зокрема, наполеглива праця, реалізація здібностей, досягнення мети, що супроводжуються перемогами й успіхами поруч із втратами, розчаруваннями.

Висновки

Телефонна залежність як негативне соціальне явище поширюється стрімко й динамічно. Така залежність є різновидом адикції, виразні вияви якої згубно позначаються на різних сферах життєдіяльності. Тому, з огляду на викладене вище, проблематика виникнення та подолання цього виду залежності саме в юнацькому віці потребує додаткового теоретичного та емпіричного дослідження. Для формування ефективної методики запобігання цій проблемі та подолання залежності важливим є комплексний підхід, чому сприятиме детальний аналіз факторів ризику та захисних факторів, що впливають на розвиток залежності.

References

- [1] Aharkova, A.I. (2017). Psychological features of suicidal behavior in youth. *Bulletin of Dnipropetrovsk University*, 23, 40-48. Retrieved from http://nbuv.gov.ua/UJRN/vdups_2017_23_7
- [2] Balieva, T. (2022). Peculiarities of fears in adolescence and early youth. *Actual problems of psychology in educational institutions*, 6, 27-31. doi: 10.31812/psychology.v6i.7307
- [3] Harkavets, S. (2020). Forms of individual victimization in early youth. *Theoretical and applied problems of psychology*, 3(53), 1, 62-78. doi: 10.33216/2219-2654-2020-53-3-1-62-78
- [4] Hlavinska, O. (2022). Personal sovereignty as a prerequisite for the formation of self-esteem in youth. *Psychology: reality and prospects*, 18, 65-72 doi: 10.35619/praprv.v1i18.289
- [5] Holovanova, T.M. (2016). Methods of influencing the self-realization of young people with a high level of Internet addiction. *Scientific Bulletin of Kherson State University*, 5, 24-28.
- [6] Kaliuha, O.Yu. (2022). Tender features of communication in youth. *Actual problems of psychology in educational institutions*, 1, 136-141. doi: 10.31812/psychology.v1i.7581
- [7] Khrystuk, O. (2014). *Psychology of deviant behavior*. Lviv: LvDUVS.
- [8] Kiselova, A.V. (2019). Peculiarities of conforming behavior in youth. *Actual problems of psychology in educational institutions*, 9, 243-248. doi: 10.31812/psychology.v9i0.3748
- [9] Kobylnik, Ya.H. (2022). The dynamics of the development of Internet addiction in adolescence and young adulthood. *Actual problems of psychology in educational institutions*, 2, 113-119 doi: 10.31812/psychology.v2i.7519
- [10] Mahdysiuk, L., & Prytko, I. (2020). Psychological features of the manifestation of loneliness in youth. *Psychology: reality and perspectives*, 14, 136-143. doi: 10.35619/prap_rv.vi14.162
- [11] Melnyk, K., & Tertychna, N. (2022). Characteristics of social fears in adolescent age. *Perspectives and innovations of science*, 9(14), 634-643. doi: 10.52058/2786-4952-2022-9(14)-634-643

- [12] Ostapchuk, M.V. (2022). The choice of mental protection mechanisms in youth and adulthood. *Actual problems of psychology in educational institutions*, 2, 108-113. doi: 10.31812/psychology.v2i.7518
- [13] Rushchenko, I.P., Serdiuk, O.O., & Vitsko, O.V. (2011). The dynamics of the spread of youth drug addiction in the Kharkiv region: 15 years of observations *Methodology, theory and practice of sociological analysis of modern society*, 17, 476-481.
- [14] Shevchenko, A. (2019). The relationship between social desirability and value orientations in youth. *Theoretical and applied problems of psychology*, 3(50), 2, 146-157. doi: 10.33216/2219-2654-2019-50-3-2-146-157
- [15] Shmatok, I.O. (2022). The level of harassment and self-esteem in adolescence and young adulthood. *Actual problems of psychology in educational institutions*, 3, 58-65. doi: 10.31812/psychology.v3i.7475
- [16] Shvyrova, O., & Stulika, O. (2022). Addictive behavior as a consequence of personality trauma in youth. *Perspectives and innovations of science*, 13(18), 693-705. doi: 10.52058/2786-4952-2022-13(18)-693-705
- [17] Stulika, O., & Nediello, P. (2022). Features of fear and anxiety experience in youth. *Young scientist*, 11(111), 18-22. doi: 10.32839/2304-5809/2022-11-111-5
- [18] Suknatska, A. (2019). Loneliness and peculiarities of her experience in youth. *Psychology: reality and perspectives*, 13, 154-158. doi: 10.35619/prap_rv.vi13.137
- [19] Usenko, O. (2022). The influence of characteristics of family relationships on the formation of aggressive reactions in youth. *Actual problems of psychology in educational institutions*, 7, 144-148. doi: 10.31812/psychology.v7i.7274
- [20] Yatsenko, T., & Serhiiienko, D. (2021). Features of the manifestation of procrastination in older youth. *Perspectives and innovations of science*, 5(5), 861-871. doi: 10.52058/2786-4952-2021-5(5)-861-871

Список використаних джерел

- [1] Агаркова А. І. Психологічні особливості суїцидальної поведінки в юнацькому віці. *Вісник Дніпропетровського університету*. 2017. № 23. С. 40–48. (Серія «Психологія»). URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vdups_2017_23_7
- [2] Балева Т. Особливості страхів в підлітковому та ранньому юнацькому віці. *Актуальні проблеми психології в закладах освіти*. 2022. № 6. С. 27–31. doi: 10.31812/psychology.v6i.7307
- [3] Гарькавець С. Форми віктимності особистості у ранньому юнацькому віці. *Теоретичні і прикладні проблеми психології*. 2020. № 3 (53). Т. 1. С. 62–78. doi: 10.33216/2219-2654-2020-53-3-1-62-78
- [4] Главінська О. Особистісна суверенність як передумова формування самоцінності в юнацькому віці. *Психологія: реальність і перспективи*. 2022. № 18. С. 65–72. doi: 10.35619/praprv.v1i18.289
- [5] Голованова Т. М. Методи впливу на самореалізацію юнаків із високим рівнем Інтернет-залежності. *Науковий вісник Херсонського державного університету*. 2016. Вип. 5. С. 24–28. (Серія «Психологічні науки»).
- [6] Калюга О. Ю. Тендерні особливості спілкування в юнацькому віці. *Актуальні проблеми психології в закладах освіти*. 2022. № 1. С. 136–141. doi: 10.31812/psychology.v1i.7581
- [7] Христук О. Психологія девіантної поведінки : навч.-метод. посіб. Львів : ЛьвДУВС, 2014. 92 с.
- [8] Кісельова А. В. Особливості конформної поведінки у юнацькому віці. *Актуальні проблеми психології в закладах освіти*. 2019. № 9. С. 243–248. doi: 10.31812/psychology.v9i0.3748
- [9] Кобильнік Я. Г. Динаміка розвитку інтернет-залежності у підлітковому та юнацькому віці. *Актуальні проблеми психології в закладах освіти*. 2022. № 2. С. 113–119. doi: 10.31812/psychology.v2i.7519
- [10] Магдисюк Л., Притка І. Психологічні особливості прояву самотності у юнацькому віці. *Психологія: реальність і перспективи*. 2020. № 14. С. 136–143. doi: 10.35619/prap_rv.vi14.162
- [11] Мельник К., Тертична Н. Особливості соціальних страхів у юнацькому віці. *Перспективи та інновації науки*. 2022. № 9 (14). С. 634–643. doi: 10.52058/2786-4952-2022-9(14)-634-643
- [12] Остапчук М. В. Вибір механізмів психічного захисту у юнацькому та зрілому віці. *Актуальні проблеми психології в закладах освіти*. 2022. № 2. С. 108–113. doi: 10.31812/psychology.v2i.7518
- [13] Рущенко І. П., Сердюк О. О., Віцько О. В. Динаміка поширення молодіжного наркотизму в Харківському регіоні: 15 років спостережень. *Методологія, теорія та практика соціологічного аналізу сучасного суспільства*. 2011. Вип. 17. С. 476–481.
- [14] Шевченко А. Зв'язок соціальної бажаності та ціннісних орієнтацій у юнацькому віці. *Теоретичні і прикладні проблеми психології*. 2019. № 3 (50). Т. 2. С. 146–157. doi: 10.33216/2219-2654-2019-50-3-2-146-157
- [15] Шматок І. О. Рівень домагань і самооцінка у підлітковому та юнацькому віці. *Актуальні проблеми психології в закладах освіти*. 2022. № 3. С. 58–65. doi: 10.31812/psychology.v3i.7475

- [16] Швицьова О., Стуліка О. Адиктивна поведінка як наслідок травматизації особистості в юнацькому віці. *Перспективи та інновації науки*. 2022. № 13 (18). С. 693–705. doi: 10.52058/2786-4952-2022-13(18)-693-705
- [17] Стуліка О., Неделько П. Особливості переживання страху та тривожності в юнацькому віці. *Молодий вчений*. 2022. № 11 (111). С. 18–22. doi: 10.32839/2304-5809/2022-11-111-5
- [18] Сукнацька А. Самотність і особливості її переживання в юнацькому віці. *Психологія: реальність і перспективи*. 2019. № 13. С. 154–158. doi: 10.35619/prap_rv.vi13.137
- [19] Усенко О. Вплив особливостей стосунків в сім'ї на утворення агресивних реакцій в юнацькому віці. *Актуальні проблеми психології в закладах освіти*. 2022. № 7. С. 144–148. doi: 10.31812/psychology.v7i.7274
- [20] Яценко Т., Сергієнко Д. Особливості прояву прокрастинації у старшому юнацькому віці. *Перспективи та інновації науки*. 2021. № 5 (5). С. 861–871. doi: 10.52058/2786-4952-2021-5(5)-861-871

Telephone Addiction in Youth: Features of Influence on Personality Development

SMILIANETS Tetiana

Chief Inspector of the Social Work Organization Department Management of Social and Psychological Work of the Department of Personnel Support of the National Police of Ukraine
Kyiv, Ukraine
ORCID: <https://orcid.org/0009-0006-3748-4995>

Abstract. The interaction of a person with information platforms, networks, technical means, mobile communication actively penetrates into all, without exception, spheres of life. At the same time, expanding the abilities of the individual, giving him new opportunities for development, drawing resources and creating additional barriers and dangers. Mobile devices provide many opportunities and conveniences such as quick access to information, social networks, online games and communication with others. The rapid development of the possibilities of technological possibilities for a person, which is due to the progress of information technologies and their wide application both in the professional sphere and in everyday life, actualizes a number of questions that arise before youth and are caused by the emergence of a new type of behavioral addiction – telephone addiction. Addiction in adolescence can arise from various factors, including for example: drugs, alcohol, tobacco, computer games, social networks and mobile devices. The purpose of the study: to study the problem of addiction in youth and to identify factors that contribute to the development of this problem. Young people are in a period of active physical, emotional and social development, which makes them more vulnerable to risky behaviors and the formation of addictions. The consequences of addiction in youth can be serious and affect various areas of life. Physical consequences can include health problems, physical impairment, and substance dependence. Psychological consequences can include reduced self-esteem, problems with stimulation and development, emotional and mental problems, and impaired academic achievement. Addiction in youth can also have a negative impact on social relationships and integration into society. Young people suffering from addiction can lose interest in school, lose friends and good relationships with family, and get into conflicts with the law. Analyzing and understanding the problem of addiction in adolescence is important for the development of effective prevention and intervention strategies. However, excessive use of these devices can lead to loss of control, reduced academic achievement, sleep problems, social isolation and psychological problems. This article highlights the problem of mobile addiction in youth. The article highlights the issue of how addiction affects the mental and physical health, relationships and personal development of young people. Research in this area helps identify risk factors and protective factors that influence the development of addiction

Keywords: addiction; dependence; tolerance; anxiety; vulnerability; deviant behavior